

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія аеронавігації

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни
«Використання авіації в підрозділах МВС України»
вибіркових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Аеронавігація

за темою № 6 - «Антитерористичні та спеціальні операції з залученням ПС»

Вінниця 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від _____ № ____

СХВАЛЕНО

Методичною радою Кременчуцького
льотного коледжу Харківського
національного університету
внутрішніх справ
Протокол від _____ № ____

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з технічних дисциплін
Протокол від _____ № ____

Розглянуто на засіданні циклової комісії аеронавігації, протокол від 29.06.2023 р № 14.

Розробник:

1. викладач циклової комісії аеронавігації Дроздова С.П.

Рецензенти:

1. викладач циклової комісії аеронавігації Кременчуцького льотного коледжу Харківського університету внутрішніх справ, викладач-методист, к.т.н., с.н.с Тягній В.Г.
2. командир льотного загону аеродрому «Велика Кохнівка» КЛК ХНУВС Шорохов І.В.

План лекції

1. Закон України про боротьбу з тероризмом.
2. Авіація України у АТО.
3. Іноземний досвід використання авіації для боротьби з тероризмом.

Рекомендована література:

1. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 25. Ст. 180.
2. Major Stewart Robertson. Counter Terrorism. URL: <https://www.sled.sc.gov/counterterrorism.html>
3. The National Police Air Service. URL: <https://www.npas.police.uk/about-us>
4. Chief of Special Operations: Harry Wedin Special Operations. URL: <https://www1.nyc.gov/site/nypd/bureaus/patrol/citywide-operations.page>
5. Використання гелікоптерів проти партизанів: ізраїльська модель. URL: <https://www.airuniversity.af.edu/JEMEEA/Display/Article/2329429/the-use-of-helicopters-against-guerrillas-the-israeli-model/>
6. SAF special ops troopers fast rope off helicopters at F1 pit building in counter-terrorism exercise. URL: <https://www.channelnewsasia.com/singapore/saf-special-operations-ops-troopers-f1-pit-terrorism-exercise-2087621>

Текст лекції

1. Закон України про боротьбу з тероризмом

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

тероризм - суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей;

терористичний акт - злочинне діяння у формі застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, відповідальність за які передбачена статтею 258 Кримінального кодексу України.

активи, що пов'язані з фінансуванням тероризму та стосуються фінансових операцій, зупинених відповідно до рішення, прийнятого на підставі резолюцій Ради Безпеки ООН, - кошти, майно, майнові і немайнові права, що повністю або частково, прямо чи опосередковано належать або перебувають під контролем осіб, що пов'язані з провадженням терористичної діяльності або щодо яких застосовано міжнародні санкції, та активи, які отримані або походять від таких коштів, майна, майнових і немайнових прав, а також інші активи зазначених осіб;

технологічний тероризм - кримінальні правопорушення, що вчиняються з терористичною метою із застосуванням ядерної, хімічної, бактеріологічної (біологічної) та іншої зброї масового ураження або її компонентів, інших шкідливих для здоров'я людей речовин, засобів електромагнітної дії, комп'ютерних систем та комунікаційних мереж, включаючи захоплення, виведення з ладу і руйнування потенційно небезпечних об'єктів, які прямо чи опосередковано створили або загрожують виникненням загрози надзвичайної ситуації внаслідок цих дій та становлять небезпеку для персоналу, населення та довкілля; створюють умови для аварій і катастроф техногенного характеру;

терористична діяльність - діяльність, яка охоплює:

планування, організацію, підготовку та реалізацію терористичних актів; підбурювання до вчинення терористичних актів, насильства над фізичними особами або організаціями, знищення матеріальних об'єктів у терористичних цілях;

організацію незаконних збройних формувань, злочинних угруповань (злочинних організацій), організованих злочинних груп для вчинення терористичних актів, так само як і участь у таких актах;

вербування, озброєння, підготовку та використання терористів;

пропаганду і поширення ідеології тероризму;

проходження навчання тероризму;

виїзд з України та в'їзд в Україну з терористичною метою;

фінансування та інше сприяння тероризму;

Закон дає визначення усім явищам, пов'язаних з поняттям тероризмом:

міжнародний тероризм

терорист

терористична група

терористична організація

держава-терорист.

Продовжимо важливі для нас поняття.

боротьба з тероризмом - діяльність щодо запобігання, виявлення, припинення, мінімізації наслідків терористичної діяльності;

антитерористична операція - комплекс скоординованих спеціальних заходів, спрямованих на попередження, запобігання та припинення терористичної діяльності, звільнення заручників, забезпечення безпеки населення, знешкодження терористів, мінімізацію наслідків терористичної діяльності;

район проведення антитерористичної операції - визначені керівництвом антитерористичної операції ділянки місцевості або акваторії, транспортні засоби, будівлі, споруди, приміщення та території чи акваторії, що прилягають до них і в межах яких проводиться зазначена операція;

режим у районі проведення антитерористичної операції - особливий порядок, який може вводиться в районі проведення антитерористичної

операції на час її проведення і передбачати надання суб'єктам боротьби з тероризмом визначених цим Законом спеціальних повноважень, необхідних для звільнення заручників, забезпечення безпеки і здоров'я громадян, які опинилися в районі проведення антитерористичної операції, нормального функціонування державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій.

Хто уповноважений вести антитерористичну діяльність

Відповідно до Закону України про боротьбу з тероризмом маємо список органів.

Суб'єкти боротьби з тероризмом:

Служба безпеки України, яка є головним органом у загальнодержавній системі боротьби з терористичною діяльністю;

Міністерство внутрішніх справ України;

Національна поліція;

Міністерство оборони України...

Та інші органи та установи, перелік яких ви наведете на практичних заняттях.

Міністерство внутрішніх справ України спільно з Національною поліцією організовує боротьбу з тероризмом шляхом запобігання, виявлення та припинення кримінальних правопорушень, вчинених з терористичною метою, розслідування яких віднесене законодавством України до компетенції Національної поліції; надає Антитерористичному центру при Службі безпеки України необхідні сили і засоби; забезпечує їх ефективне використання під час проведення антитерористичних операцій.

Міністерство оборони України, органи військового управління, з'єднання, військові частини і підрозділи Збройних Сил України забезпечують захист від терористичних посягань об'єктів та майна Збройних Сил України, зброї масового ураження, ракетної і стрілецької зброї, боєприпасів, вибухових та отруйних речовин, що перебувають у військових частинах або зберігаються у визначених місцях; організують підготовку та застосування сил і засобів Сухопутних військ, Повітряних Сил, Військово-Морських Сил і Сил спеціальних операцій Збройних Сил України в разі вчинення терористичного акту у повітряному просторі, у територіальних водах України; беруть участь у проведенні антитерористичних операцій на військових об'єктах та в разі виникнення терористичних загроз безпеці держави із-за меж України; в разі залучення до проведення антитерористичної операції - забезпечують із застосуванням наявних сил та засобів виконання завдань щодо припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій; беруть участь у затриманні осіб, а у випадках, коли їх дії реально загрожують життю та здоров'ю

заручників, учасників антитерористичної операції або інших осіб - їх знешкоджують.

Стаття 13. Сили і засоби, що залучаються до проведення антитерористичної операції

При проведенні антитерористичної операції використовуються сили і засоби (особовий склад, спеціалісти, зброя, спеціальні і транспортні засоби, засоби зв'язку, інші матеріально-технічні засоби) суб'єктів боротьби з тероризмом, а також підприємств, установ, організацій, які залучаються до участі в антитерористичній операції, в порядку, визначеному згідно з Положенням, зазначеним у частині другій статті 12 цього Закону. Покриття витрат та відшкодування збитків, що виникли у зв'язку із проведенням антитерористичної операції, здійснюються згідно з законодавством.

За рішенням керівника Антитерористичного центру при Службі безпеки України або особи, яка його заміщує, першого заступника чи заступника керівника Антитерористичного центру при Службі безпеки України, погодженим із керівництвом відповідних суб'єктів боротьби з тероризмом, до широкомасштабних, складних антитерористичних операцій у районі їх проведення залучаються та використовуються сили та засоби (особовий склад та спеціалісти окремих підрозділів, військових частин, зброя, бойова техніка, спеціальні і транспортні засоби, засоби зв'язку, інші матеріально-технічні засоби) Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції, Національної гвардії України, Збройних Сил України, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту державного кордону, та органів охорони державного кордону, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, Управління державної охорони України.

2. Авіація України у АТО

У бойових діях на Сході авіацію застосовували з перших днів проведення АТО. Утім, спочатку це була транспортна авіація, яка виконувала функції перевезення особового складу та вантажів, а також розвідувальні польоти. Дозвіл на застосування зброї Повітряним Силам був наданий тільки після збиття першого літака — фоторозвідника Ан-30Б. На цьому етапі авіація насамперед застосовувала некеровані авіаційні ракети С-5, С-8 та С-13.

До середини жовтня 2014 р. армійська авіація виконала понад 8000 бойових вильотів із загальним нальотом близько 8000 годин. Зниження інтенсивності бойової роботи простежується тільки з вересня — після підписання Мінських угод.

Тактична авіація Повітряних Сил, набувши досвіду, почала активно знищувати бази, техніку та живу силу ворога. Для роботи по наземних цілях використовувались переважно штурмовики Су-25, у меншому обсязі

винищувачі МіГ-29 та Су-27, а також бомбардувальники Су-24М. Використовували весь діапазон висот та тактичних прийомів. Влітку 2014 року авіація Повітряних Сил втратила чималу кількість своїх літаків, серед них — Су-25, МіГ-29, Су-24М.

Головною ж проблемою вважається брак засобів захисту вертольотів від ПЗРК — систем «Адрос» (наявні тільки п'ять комплектів) та екрановихлопних пристроїв.

У ній відзначається, що за період з квітня по серпень 2014 р. безповоротні втрати склали вісім вертольотів — п'ять Мі-24 і три Мі-8. Загинули 11 авіаторів. Ще три Мі-24 і два Мі-8 були серйозно пошкоджені, але їх вдалось евакуювати.

Починаючи з вересня 2014 року, відповідно до Мінських домовленостей, у проведенні антитерористичної операції/операції Об'єднаних сил бойову авіацію не застосовували. Тому основні завдання, які реалізовувалися у військовій авіації Повітряних Сил, полягали передусім у забезпеченні необхідного рівня бойової готовності авіаційних військових частин, підготовці льотного складу до виконання завдань за призначенням вдень та вночі, у простих і складних метеоумовах, забезпеченні сил, залучених до АТО: авіаційна підтримка, повітряні перевезення військ та вантажів.

Головні зусилля Повітряних Сил Збройних Сил України у 2016 році, який було оголошено роком Повітряних Сил, зосереджено на виконанні завдань із протиповітряної оборони угруповань військ (сил), які беруть участь у проведенні антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей, повітряних перевезень та аеромедичної евакуації поранених і хворих, відновлення справності озброєння та військової техніки, підвищення рівня повітряного вишколу льотного складу та навченості особового складу родів військ.

Епізоди використання Мі-8 на Донбасі — зокрема, під час штурму Донецького аеропорту та евакуації поранених з-під Іловайська. Відзначено, що в ході АТО від ворожого вогню були безповоротно втрачені три Мі-8МТ армійської авіації та один — Національної гвардії. Крім того, з технічних причин розбився Мі-8Т Держслужби з надзвичайних ситуацій, що здійснював вантажні перевезення в рамках АТО.

3. Іноземний досвід використання авіації для боротьби з тероризмом США

Авіаційний підрозділ відділу правоохоронних органів Південної Кароліни цілодобово надає авіаційні ресурси всім правоохоронним органам штату Південна Кароліна. Авіаційний підрозділ надав допомогу по всьому штату в; зниклі безвісти, пошуки втікачів, операції з наркотиками, спостереження, транспортування персоналу та активів, тактичні операції/підтримка SWAT, операції з підйому та підйому, реагування на стихійні лиха, операції Vambi bucket (повітряна доставка води),

виконавчі/президентські відомості, операції національної безпеки, порт охоронні операції та транспортні операції.

Авіаційний підрозділ (поліція Нью Йорк, посилання 4)— це сучасний повітряно-морський рятувальний і правоохоронний підрозділ, який надає тактичну підтримку поліцейським на землі, швидке розгортання мотузок, гасіння пожежі, операції з безпеки на морі, встановлення висот і дахів, а також підйомні операції, а також служить повітряною санітарною допомогою. Пілоти гелікоптерів поліції Нью-Йорка також працюють із водолазами відділу SCUBA, проводячи пошуки та рятувальні роботи на воді. Гелікоптери авіаційного підрозділу відповідають на виклики в радіусі 60 миль від Нью-Йорка, задовольняючи потребу, яка виникла, коли Берегова охорона США перенесла свої повітряні операції з цього району.

Британія

Повітряна служба національної поліції (NPAS) надає підтримку з повітря всім поліцейським силам Англії та Уельсу.

Поліцейські сили просять NPAS допомогти їм у виконанні різноманітних завдань. Сюди входять пошуки підозрюваних і зниклих безвісти, переслідування транспортних засобів, охорона громадського порядку, боротьба з тероризмом та випадки використання вогнепальної зброї тощо. Під час виконання завдань екіпажі NPAS використовують найсучасніші камери та безпосередньо спілкуються з наземними підрозділами та пунктами управління силами, оскільки вони працюють разом, щоб допомогти забезпечити безпеку громад.

Обслуговування без кордонів забезпечується парком гелікоптерів (а в найближчі місяці й літаків), які здійснюють польоти з мережі баз. Польотами керує Оперативний центр NPAS, який базується в Західному Йоркширі.

NPAS було сформовано в жовтні 2012 року після національного огляду авіапідтримки Міністерством внутрішніх справ і надається поліцією Західного Йоркшира як провідною силою – унікальною схемою для поліції Великобританії. Усі 43 територіальні поліцейські сили в Англії та Уельсі та британська транспортна поліція вносять свій внесок у фінансування NPAS.

Як розгортається підтримка з повітря

Оперативний центр Національної поліцейської авіаційної служби (NPAS) працює 24 години на добу цілий рік і обробляє запити на повітряну підтримку від усіх поліцейських сил та інших агенцій Англії та Уельсу.

Заявки обробляє команда досвідчених диспетчерів рейсів. Щоб відповідати критеріям для отримання підтримки з повітря, поліцейські повинні продемонструвати, що існує значний рівень загрози, ризику чи шкоди для окремої особи, громад або власності, і що поліцейський вертоліт потрібен для підтримки поліцейських на землі в їх відповідь. Якщо запит відповідає критеріям, для виконання завдань надсилається найближчий доступний літак і екіпаж, незалежно від того, чи знаходяться вони в повітрі в цей час, чи злітають з однієї з наших мереж авіабаз чи з іншого місця.

До, під час і після всіх польотів екіпажі підтримують безперервний радіозв'язок із Центром операцій NPAS не лише для забезпечення дотримання суворих національних вимог безпеки, але й для того, щоб інформація в режимі реального часу про місцезнаходження нашого всього флоту була доступною по всьому нашому організації для сприяння прийняттю рішень і визначенню пріоритетів ресурсів.

Через місцеві поліцейські сили Оперативний центр NPAS також може надавати допомогу партнерським організаціям, таким як Пожежна служба та Британська транспортна поліція, а також підтримувати зв'язок із пошуково-рятувальною службою Агентства морської та берегової охорони.

Літаючи на середній швидкості 238 миль/год, поліцейська повітряна підтримка економить дорогоцінний час поліцейським на землі, коли це важливо. Щодня NPAS бореться зі злочинністю, допомагає рятувати життя та захищати людей і громади.

NPAS виконує різноманітні завдання для поліцейських сил, як-от пошук зниклих безвісти людей із високим ризиком, поранених людей, а також людей, чия безпека та благополуччя серйозно занепокоєні. Звичайні завдання також включають пошук підозрюваних, керування переслідуванням транспортних засобів з повітря та допомогу в боротьбі з тероризмом і спеціалізованих операціях із застосуванням вогнепальної зброї. Під час критично важливих пошуків, таких як пошуки високого ризику зникнення дорослого чи дитини, час, заощаджений на пошуку людей, може буквально означати різницю між життям і смертю.

Оперативний центр Національної поліцейської авіаційної служби (NPAS) працює 24 години на добу, цілий рік, і керує запитами на авіапідтримку від усіх поліцейських сил та інших агенцій Англії та Уельсу. Дізнайтеся більше про те, як розгортається підтримка з повітря

Флот NPAS складається з 19 вертольотів EC135 і EC145, а також чотирьох літаків з фіксованим крилом.

Переваги авіапідтримки поліції:

- Можливість швидкого обшуку великих територій (у двадцять разів швидше, ніж інші варіанти та потребує менше наземних ресурсів) може означати різницю між життям і смертю.
- Екіпаж може забезпечити огляд ситуації з повітря, що мінімізує ризик для представників громадськості та офіцерів поліції.
- Обладнання місії на борту всіх літаків забезпечує низхідний зв'язок у режимі реального часу з диспетчерськими.
- NPAS має можливість підвищувати ресурси у часи найбільшої потреби.
- Є можливість переміщати літаки та екіпажі до задовольнити попит в Англії та Уельсі.
- NPAS забезпечує підвищену безпеку населення та офіцерів.
- Існує виробництво спеціальних доказів якості.
- ПС помітним і потужним стримуючим засобом, забезпечуючи безпеку громад, а людей – у безпеці.

Ізраїль

Повітряні сили та війна з тероризмом/партизанами — Теоретична основа.

ВПС Ізраїлю (IAF). Israel Defense Forces (IDF).

Використання повітряних сил загалом і гелікоптерів зокрема може бути невід'ємною частиною досягнення різних цілей протипартизанських сил. Основною метою антитерористичної кампанії є знищення політичної та оперативної інфраструктури організації. Цієї мети можна досягти шляхом знущення і виснаження партизанських сил, які користуються широкою підтримкою населення і близько знайомі з районом бойових дій. Тоді контрпартизанська кампанія повинна проводитися у двох паралельних вимірах. *Перший* — це громадянський вимір і його мета — ізолювати партизанського воїна від його цивільної підтримки або, перефразовуючи Мао Цзедуну, не дати рибі води. Громадські дії повинні включати психологічну війну та різноманітні політичні, економічні та соціологічні заходи, спрямовані на покращення умов життя цивільного населення.

Другий вимір - це військовий вимір. Основна мета будь-якої армії, що бореться з партизанськими силами, полягає в тому, щоб мінімізувати власні втрати, наскільки це можливо. Тому армія повинна винести свою технологічну перевагу на поле бою. У військових діях проти терористичних/партизанських загонів важливу роль відіграє авіація. Повітряні сили забезпечують оперативну гнучкість, високу мобільність, перевагу у вогневій потужності, кращі можливості маневру та бойову розвідку в реальному часі. Коли ми говоримо про повітряні сили, ми маємо на увазі бойові літаки, здатні наносити швидкі та потужні атаки в (майже) будь-який час, на будь-якій місцевості та за будь-якої погоди, включаючи штурмові вертольоти; безпілотний літальний апарат (БПЛА) для розвідки в режимі реального часу; бортові системи командування, управління, зв'язку та розвідки (C3I) і АН - (attack helicopters) (БГ).

Основною характеристикою контрпартизанської війни є її асиметричність, оскільки супротивники нерівні за технологічними засобами. Краща технологія IDF найкраще проілюстрована IAF. Регулярні армії, що борються з партизанськими загонами, завжди мали технологічну перевагу. Хоча країна повинна використовувати свої технологічні переваги у боротьбі з тероризмом, вона повинна прагнути, коли це можливо, уникати небойових втрат.

Бойові гелікоптери (attack helicopters) (БГ) стали основним знаряддям боротьби з партизанами. Він демонструє високий рівень мобільності на будь-якій місцевості, має велику дальність дії та може зосередити порівняно великий і точний об'єм вогню. На відміну від наземних сил, вертоліт не повинен піддаватися прямому чи непрямому вогню противника. Цей момент особливо важливий, оскільки історія навчила нас, що окупація території часто марна у боротьбі з партизанами. Крім того, регулярні підрозділи, які

займають статичні позиції, є легкою мішенню для партизанів і виявляються кошмарами матеріально-технічного забезпечення. Дійсно, більшість втрат ЦАХАЛ у Лівані зазнали під час ненаступальних дій, таких як розчищення доріг і постачання чи забезпечення безпеки баз. Коли ЦАХАЛ перехопив ініціативу, його оперативні можливості в поєднанні з технологічною перевагою стали смертельними.

Бойовий гелікоптер (attack helicopters) (БГ) має ще одну перевагу; він може нести далекобійні точні боєприпаси. БГ може супроводжувати штурмові гелікоптери, які вводять/виводять наземну оперативну групу та забезпечують безпосередню підтримку з повітря (CAS) на маршруті, у зоні посадки та під час евакуації. Останньою перевагою є універсальність БГ. Партизанська війна визначається як війна без фронтів, і партизани можуть атакувати будь-де та будь-коли. Немоżliво утримати будь-яку територію масивними наземними силами, особливо тому, що неможливо передбачити, коли і куди атакуватимуть партизани. БГ може швидко підійти до зони вогню та забезпечити масовану вогневу підтримку наземних військ, а штурмові вертольоти можуть вивести на поле додаткові сили для блокування чи оточення партизанів. Такий спосіб дій був дуже поширеним у В'єтнамі та під час радянської інтервенції в Афганістані. У певному сенсі це головна місія БГ, тобто атакувати основні шляхи проникнення противника (у разі конфлікту високої інтенсивності — бронемашини) у кожному місці, де лінія оборони може зруйнуватися або навіть там, де вона не існує.

До багатьох кількісних і якісних переваг БГ нам потрібно додати ще одну неоціненну перевагу. Як уже стверджувалося, партизанська війна характеризується асиметричним балансом, а використання повітряних сил демонструє технологічну перевагу сильнішого супротивника; Таким чином, ми отримуємо важливу основу для психологічної війни. Якщо лідери точно використовують повітряну силу і завдають значної шкоди партизанській інфраструктурі, повітряна сила стає важливим інструментом у спростуванні віри партизанів і пропаганди, яка стверджує, що вони можуть перемогти. Здатність нанести невидимий раптовий і потужний удар, а потім відступити, також може завдати психічної шкоди партизанам. Зі свідчень, отриманих від палестинців після атак ІАФ БГ на Західному березі річки Йордан і в Газі, респонденти згадують той факт, що вони не бачили, як гелікоптери наближаються до району, і що перший ракетний обстріл був раптовим, швидким і смертоносним. Не вдаючись до моральних і політичних аргументів щодо таких цілеспрямованих вбивств Ізраїлю, це демонструє величезну здатність БГ вражати людську та матеріально-технічну інфраструктуру терористичної організації.

Однак вертоліт має і деякі недоліки. Основне занепокоєння викликає висока вразливість дорогої та складної платформи до дешевої та нескладної зброї, такої як зенітна артилерія (ААА) або кулемети. Вертольоти, які літають на низьких положеннях, більш схильні до ААА. Так, наприклад, у жовтні 1993 року сомалійські повстанці з некерованих протитанкових

гранатометів РПГ-7 збили два американських UH-60 Black Hawk у Могадішо, Сомалі, під час операції «Готичний змії». Сьогодні ми все ще не володіємо технологією, яка може попередити пілотів, перш ніж така проста зброя буде націлена на них. Ще одним недоліком є складність експлуатації гелікоптера в погану погоду. Погана видимість (ніч або туман) також може обмежити здатність вертольота літати. однак, проблеми видимості можна вирішити за допомогою унікальної системи нічного бачення, такої як Pilot Night Vision System. Проте, незважаючи на свою вразливість, БГ може запускати свої керовані ракети з безпечної відстані, що може здивувати партизанів.⁹ Поки партизани не зрозуміють, що сталося, гелікоптер може бути далеко за межами небезпечної зони. Наприклад, здатність AH-64 Apache «запустити і забути» забезпечує технологічну перевагу військовим, які воюють проти партизанів або терористів. Поєднання високої мобільності та потужної вогневої потужності робить АН ефективною та смертоносною зброєю, яка є дуже корисною у війні проти нерегулярних бойовиків.

До цього моменту не було жодної різниці між використанням гелікоптерів ЦАХАЛом та іншими країнами, які воюють проти терористів чи партизанів: наприклад, Великобританією, Францією, США та Радянським Союзом.²¹ Загалом можна сказати, що гелікоптерні дії прийшли на заміну бойовим парашутним діям: повітряний десант замість повітряного. Висадка елітних сил за допомогою гелікоптерів у тилу ворога є швидшою та точнішою, а також зменшує кількість втрат порівняно з повітряними десантними підрозділами, особливо в районах, де противник має потужну протиповітряну оборону.²² Підсумовуючи, ми можемо створити наступний список операційних завдань за порядком розробки:

- Логістичні місії;
- Евакуація поранених з поля бою та пошуково-рятувальні роботи;
- Десантні війська;
- Безпосередня авіаційна підтримка конвоїв і наземних сил; і
- Самостійні бойові завдання проти партизанських об'єктів.

Польовий посібник армії США 7-98 «Операції в конфлікті низької інтенсивності» присвячує лише один абзац використанню АН в невеликих тактичних операціях. Хоча початкові слова такі: «АН є високомобільним елементом маневру з негайним реагуванням»,³⁹ місія, яку він призначає для них, - це розвідка, захист, супровід та операції CAS. БГ вважається платформою підтримки. Розділ 7 польового посібника описує різні сили бойової підтримки, такі як артилерія, зенітна зброя, CAS з літаків і вогнева підтримка з морських платформ. З огляду на доктрину ведення бойових дій низької інтенсивності США та Великобританії, АН вважається зброєю підтримки, і не очікується, що вона буде ініціювати наступальні операції. Тим не менш, в конфліктах високої інтенсивності ударний вертоліт відводиться на основну позицію і як суто наступальна зброя.